

Back to the Light

(Najaar 2012)

Kerk, doe uw gordijnen open. Kom achter de be-amer vandaan en laat u raken door het Licht...

Zo zomaar op een te voetballen wedstrijddag van een Oranjeteam slenter ik door een naburig dorp. Collectebus in de hand, als voortvloeiende uit m'n opvoeding: 'Je mag nooit met lege handen van tafel wandelen'. Heb me even eerder gelaafd aan een overvloedige maaltijd met melk en honing in gedachten. Nu wandel ik, van deur tot deur. Loop een weg op, betreed een breed of is dit het smalle pad van schrijven waarover ik wandel? Bel aan een voordeurbel.

Getooid in de clubkleuren, zittend op de sofa. Met tijgernoot, die de oranjeleeuw verbijt en wegspoelt met bitterballen. Met de nadruk op bitter. Tijdens een dood spelmoment stommelt hij balend naar de bellende voordeur van spelbederf, uit evenwicht gebracht tussen zijn hart dat ongestoord voetbal wil zien en het hoofd dat zegt open te moeten doen, ook al is het slechts uit fatsoen. Hij doet het laatste, een deur van geslotenheid kiert behoedzaam open. Hij ziet een vertegenwoordiger van de epileptische kerk staan.

Bijna verontschuldiging met de bus onder zijn neus zeg ik: "De Macht van het Kleine, vraagt de kracht naar het Grote, naar een duit in het busje. Heeft u een bijdrage?" De man kijkt me aan met een blik die verraadt dat de Godenzonen op achterstand staan. 'Waarom op dit tijdstip, weet je wie er nu speelt?' De moderne zingeving, religie die volle stadions trekt. Een geloof met opgestelde godenzonen, elf in getal. Elf discipelen, de twaalfde is het brullende legioen op de tribune.

De macht van het kleine aast op het grotere. Grote getallen gemaakt met het hoofd. Vastgelegd in mooie beleidsnota's op het hoofdkantoor van de PKN-kerk in Utrecht dat het hart, hard laat afsterven. Zo ook in Middelstum. Mag ik dat symptomen van de epileptische kerk noemen?

Het hart, het gevoel kwijnt weg binnen de kerkelijke organisatie van de PKN-gemeente in wording in Middelstum. Men is bezig te fuseren, terwijl ik in een moedeloze bui wel eens denk dat fusillieren meer het patroon der lading dekt. Alleen hoe doe je dat, een beetje christelijk? Een neergeschoten geloof, dat door gebrek aan historisch besef ter aarde zijgt. Een vallende ziekte. De epileptische kerk. SoW, fusie waarbij identiteiten smelten, maar niet ineen. Zie een ijspegel van gestold gevoel smelten in de grote oceaan van heel veel water bij de wijn die gedronken wordt uit plastic bekertjes omdat zo de hygiëne het beste gewaarborgd is. Zie mensen thuis blijven of vertrekken, ze geloven het wel. Geloof dat niet bijeenbrengt, maar slijt. Geloof met scheuren. Kerkscheuringen, ik weiger te schrijven dat het als een rode draad door de geschiedenis loopt, dus tik ik het maar. De binding met de kerk waar ons dorp als een fietswiel met straten als spaken omheen gebouwd is. Spaken van geloof maken dat levenswiel stevig. Het loopt nu spaak. Een slag in het wiel, geslagen door onszelf, in volkomen oprechte bedoelingen. De epileptische kerk. De gereformeerden zijn rond 1835 uit de Hervormde kerk gestapt en veel later, nota bene in oorlogstijd, waren de muren van de kerk niet dik genoeg om de breekbare vrede binnen te houden en vertakte het wederom in verzuchtende oorlogstuchtende uiteendrijverij. De epileptische kerk. Ach, en nog verser in het plaatselijke geheugen: kent u Fraanje nog? Als kind herinner ik me mensen die halverwege de preek de kerk uit beenden. Een schreeuwen van deuren als harde klap. De epileptische kerk. Bekijk het epilepsielogo in het groen, met dat rode vervelende stukje kortsluiting in de hersenschors. Je kunt er niets aan doen, het zit in ons allen in het systeem van handelen verweven. Gelukkig is er 'De macht van het kleine'. Ik wrijf de collectebus onder een neus. Een Huizinger doet er een briefje in, ben onwetend wat er op staat, wellicht iets waar anderen van kunnen leren.

'Heilig' Avondmaal

Daar, in de Johannes de Doperkerk gaf de dienstdoende predikant op 19 augustus jl. college over de genezing van een doofstomme man. Hij las uit Marcus: 7: *"...Ze vruigen hom man handen op te leggen. Jezus trok hom opzied, n beetje bie minsken vandoan. Hai stopte hom vingers in oren en kwam mit n beetje spij zien tong aan. Dou keek e noar hemel omhoog, huil daip oam en zee: 'Effata!' Dat bedudt: 'Goa open!' Op t aigenste ogenblik gingen man zien oren open, zien tong kwam lös en hai kon gewoon proaten.*

Terwijl de dominee deze woorden in het Nederlands sprak moest ik met een glimlach denken aan mijn kleine neefje en schoonzus, een paar jaar geleden. U weet hoe kleine kinderen eten, met een beetje geluk komt er iets in hun mondje terecht. Mijn schoonzus gaf haar eigen vlees en bloed na het laatste hapje een heerlijke slikzoen over het gezicht, het kind weer schoon. Andere schoonzus reageerde –nog voor ze zelf een kind had- met een 'getsie'. Mijn vader genoot stilletjes...

Prachtige beelden. In plaats van te kiezen voor een klinisch handopleggen, of een hygiënisch doekje, kozen Jezus en schoonzus voor het maken van vuile handen. Speeksel aan de vinger die de tong van de ander raakt en een tong die een uitgesmeerd toetje schoonmaakt.

Zijn eigen vlees en bloed wordt in de kerk brood en wijn die we aan elkaar door mogen geven met daarbij de woorden 'Brood van de hemel' en 'wijn van het koninkrijk', tenminste als we het een beetje christelijk willen doen. De gemeente in Middelstum is echter vies van elkaar geworden en met smetvrees aan tafel, is het lastig open te staan. Effata.

Op de akker van de angst is het moeilijk zaaien, om over een wijnoogst nog maar te zwijgen. De kelk van mond tot mond. Ach, wat is daar onrein aan? Bij een tongzoen tussen geliefden is de overdracht van bacteriën een stuk groter. Als geloof en hoop zich mengen met die uitwisselende sappen van liefde dan wordt het dus ineens een ander verhaal? Of zegt u ook hiervan 'getsie'?

Na de dienst in de Burchtstraat drinken we koffie uit een porseleinen mok en als die leeg is zetten we hen terug op tafel. Zoals u thuis gewend bent. Als het geen kop troost, maar wijn betreft, niet zomaar klare wijn, maar waar wij een speciale betekenis aan toedichten, dan staan er plastic bekertjes klaar die in ziekenhuizen wordt gebruikt om medicijnen weg te slikken. O ja, een prullenbak ernaast, om het restant in weg te kieperen. Bij napraat tijdens de koffie, over dit weinig respectvolle tafereel volstaat een gerespecteerd kerkenraadslid met een: 'Dat is wat jij er van maakt'. Tja, zo belandt de kerk dus van der wal in de sloot. Een volgende keer sla ik een slok koffie achteloos achterover alsof het een goede borrel betaamt en dump het restant in de afvalbak, daarbij mompelend: 'Sorry, ik dacht dat het het heilig avondmaal was'. Wellicht dat dan onder het gelui van luid vallende scherven, het kwartje begint te vallen.

Licht

Binnen de kerkmuren van Middelstum wordt voornamelijk vanuit het (tekortkomende) verstand gehandeld, de bruisende bron in de poel van gevoel laten we daarbij opdrogen. De mystiek, het voelen zonder daarbij de handen te gebruiken, de begeistering... we raken het kwijt tot m'n spijt. Af en toe geeft Moeder Aarde een schokje van wanhoop. Als de aarde onder m'n voeten me bijna de schaal van Richter uit handen schudt, wordt het dan niet eens tijd ons gevoel te laten spreken? Zoeken naar andere bronnen van energie. Geen aardgas, maar zon misschien? Hetzelfde, anders zien? Kerken met zonnepanelen, brengers van Licht, omgezet in energie. Of blijven we ons verduisteren als Uw Licht in onze ramen valt. Invallend licht, hangen we daar een doekje voor? Een kerk is een plaats van God waar 'iets' aan het Licht komt, wat de moeite van het kijken, turen overdenken, weifelen, en ja, soms wachten waard is. Een plek waar we gevoelens van intuïtie, emotie, inzicht en verheldering mogen ervaren.

Maar jij, Burchtstraatkerk verdonkeremaant ieder schijnsel. Als Uw Licht binnen wil komen, ons wil raken in onze ziel, Uw gezicht in Licht wil tonen, dan sluiten wij ons hiervan af door letterlijk de gordijnen te sluiten. Heldernis buitensluiten, is dat het licht waar wij mee op weg gaan? Het Licht zien, tot inzicht komen, heldere woorden van liefde, hoop en troost... Zonlicht glinsterend door wolken van tranen in ogen, afglans van de spiegel van het hart. Zo verward hier op deze plek. Burchtstraatkerk met gordijnen als een burcht zo gesloten.

De dienst in de Burchtstraatkerk op 9 september jl. was een goed voorbeeld waarin ratio en gevoel bij mij met elkaar overhoop lagen. Van de zes liederen die er gezongen werden, gingen er twee over het Licht. Zingt u maar eens mee met Gezang 423, het tweede vers:

*Licht, Gij ons met uw stralen
o, licht der wereld, voor.
Opdat wij niet verdwalen
of struiklen op ons spoor.*

In dezelfde dienst Gezang 290. Ben ik de enige die met schaamte zingt:

*Er is een land van louter licht
waar heiligen heersers zijn.
Nooit gaat de gouden dag daar dicht
in duisternis of pijn.*

In het zesde vers, duidelijker kan ik het niet verwoorden:

*God, laat ons staan als Mozes hier
hoog in uw zonneschijn.....*

Het vijfde vers –dat we trouwens niet zongen- gaat me meer aan het hart:

*Hing niet het wolkendek zo zwart
van twijfel om ons heen,
wij zouden 't land zien van ons hart,
dat 't hemels licht bescheen.*

Zingen over licht, ja, zo opgewekt en blij. Maar als het ons raakt, vol van liefde blaakt, dan verschuilen w'achter schemerprotocol en worden woorden, gezangen, zo leeg, zo hol. Hoe zing je over Licht – nooit gaat de gouden dag daar dicht- achter drie van de vier gordijnen van geslotenheid? Het komt zo ongeloofwaardig over terwijl je het juist van dat geloof moet hebben, tenminste dat geloven we, al klinkt dat steeds minder stellig. Het Licht, licht ons bij in voor- en najaar, schijnt laag aan de hemel. De gordijnen sluiten zich, terwijl juist bij groei in de lente en verval, vallende bladeren van krachten in de herfst, zo'n treffend beeld van verbinding tussen hemel (Goddelijk) en aarde (mensen) te zien is.

Op **Eeuwigheidszondag** was die verbinding voelbaar. Op het moment dat mensen voor elkaar de kaarsen opstaken brak de zon door bittere wolken heen. Zo ontstond een lichtbrug van hierna- naar hiernumaals. Van hier naar daar op de laatste zondag van het kerkelijk jaar. Zie jouw tranen op mijn gezicht, glimp van 't eeuwig Licht? Voel zielsverband, verbonden gemis. Gedachten gaan, heen en terug. Licht in het duister, snik van verdriet. Breekbare symboliek, prachtig niet? Plotsklaps loopt de structurele weeffout naar voor. Morsend licht, waarom moet dat doekje voor? Glimp uit jouw gezicht. Protocol doet zijner plicht. Zonder notie of inzicht, waarom 'weg met dat Licht?' Dat gordijn, als appel in het paradijs. Wie deze sluit is toch niet goed wijs? Gordijn als verbroken verbinding met een kille boodschap: -zij horen er niet meer bij-. Hoor m'n eigen onmachtsvloek, zelfs licht gunnen is in deze kerk zoek...

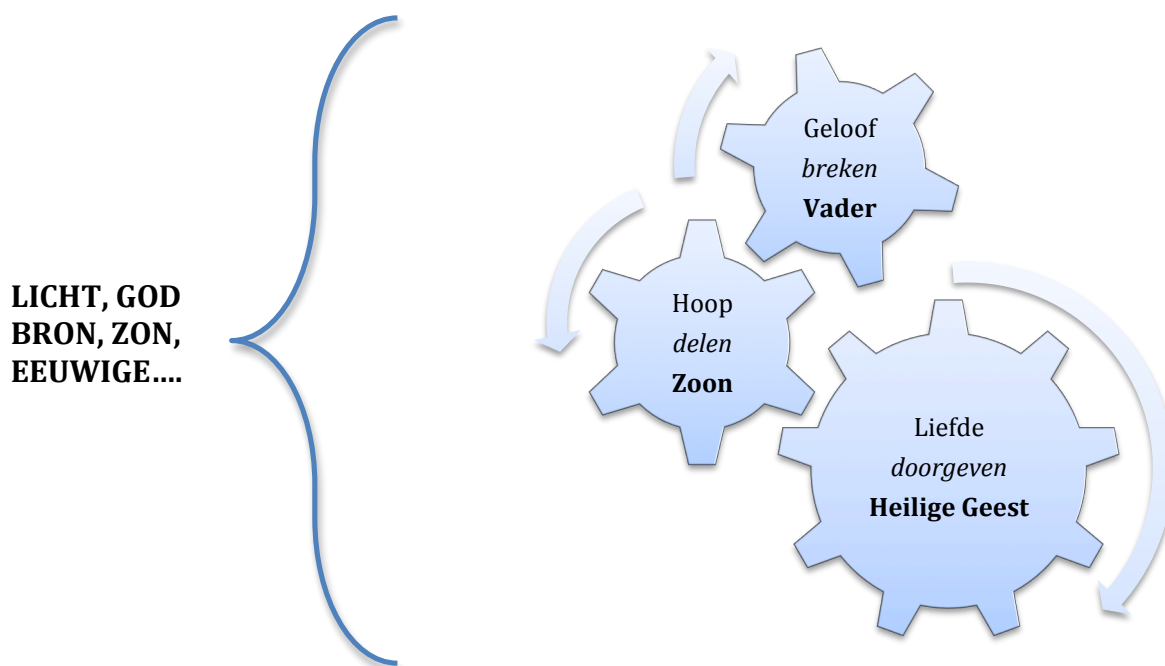
Die verbinding van donker naar licht. Het inspireert. Het is de uittocht van ellende, door het dorre onlaand van het leven, daar waar niets groeien wil, waar mensen zich niet willen laten raken door licht schijnend op jouw gezicht. Daar waar de onverschilligheid woont achter gesloten gordijnen. Die zoektocht naar het licht, naar dat beloofde land. Het lijkt zo ver weg en soms treffend dichtbij. Het weet je te raken tot ontroering toe -die geen traan nodig heeft- die gemeend is zonder gemeen te zijn. Licht is teer, broos en breekbaar omdat het weet heeft van schaduw. Alleen in licht kunnen onze schaduwkanten verlicht worden. Kunnen we ze onder ogen komen, maar dat zie je niet als je het licht

niet wil zien. Licht, het is die energiebron van positiviteit, waar herders van mensen hun gehele leven naar op zoek zijn. In het donkerste uur van de nacht is er Licht dat op geboorte wacht. Dat Licht liggend in een kribbe zonder kribbig te zijn. Licht dat nergens onderdak kon vinden omdat ons geen lichtje op gaat, omdat we onze gordijnen gesloten houden....

De grote levensvragen –gedachtenvangers uit de sleur- ze stemmen me niet in mineur. Slechts de kleine antwoorden van mensen stellen me teleur.

Je moet je door het Licht laten leiden, verbinden. In de aardse, praktische kerk aan de Burchtstraatkerk heeft men meer oog voor het eventuele verblindende karakter dat Licht kan zijn, het verbindende wordt onderbelicht, net zoals men avondmaalhygiëne laat prefereren boven de symboliek van ontvangen, nemen en doorgeven. Mag er een groot gordijn van zware kwaliteit voor deze plaats van ongeloofwaardigheid, die het geloofwaardige karakter zo ondermijnt?

Kunnen we hiermee niet beter breken? Kunnen we die andere betekenis van breken in ons hart sluiten? Breken om méér te worden. Glas-in-lood verspreidt, geeft licht een andere richting, creëert een hemelse sfeer. Licht als een mystieke ervaring laten zijn... Niet verwarren met de betekenis die wij er aan toegedicht hebben: kapot maken (door zwaar katoen/avondmaal in borrelglas...) Zijn wij nog toegankelijk voor die verbinding tussen die drie drie-eenheden? Zien wij nog vanuit het Heel van het Al dat Goddelijk licht van Geloof, Hoop, Liefde & Breken, Delen, Doorgeven & Vader, Zoon, Heilige Geest? In de getalsymboliek staat drie maal drie-eenheid (9) voor voltooiing en universele liefde voor anderen, einde en ontknoping, nieuw begin. (Een baby legt een beschermend pad af van negen maanden in de duisternis, voor het bevalt in licht).

Kunnen we niet beter terug naar de kerk waar we vandaan komen? Dat maakt een lezing over dat bekende verhaal ook geloofwaardig: De verloren zoon. Terugkeren naar de Hippolytuskkerk is recht doen aan de geschiedenis. Niet eens per drie weken. Thuiskomen, daar waar je bent ontstaan, waar de wortels van religieus Middelstum liggen. Wij zijn bevoorrecht met een prachtige middeleeuwse kerk uit de vijftiende eeuw. Schip en koor klinkt met een dragende akoestiek door, waarin klank uit steeds minder toekomstige kelen niet sterft, maar als een echo van eeuwigheid megedragen wordt (als zegen op onze wegen) de toekomst tegemoet. Maak daar gebruik van, wat mij betreft iedere zondag. Niet opperen om de Hippolytuskkerk onder de breekbare arm naar het verzorgingstehuis Stichting Oude Groninger Kerken te brengen omdat je de kerk wilt transformeren naar kortzichtig huiselijk genot van gordijnen, vloerbedekking, monitor, groot scherm, kussentje en omdat je wil beameren...

Techniek gaat voor beleving?

We laten het Licht wijken voor een beamer, ook wel be-amer genoemd. Men zoekt heil in een scherm boven de kansel en een monitor op de preekstoel zodat de predikant kan zien wat er achter zijn rug om gebeurt. Zo de waard is, vertrouwd hij zijn beamer die binnen kerken niets anders is dan een gadget, een toevoeging zonder enige betekenis. Een vraag als 'is iets nodig of overbodig', wordt niet meer gesteld. Een beamer wordt ingezet als misplaatst toonbeeld dat men met de tijd meegaat. Een liturgie van het bord of keurig uitgewerkt op papier, daarin zijn die eerder genoemde *vuile handen maken* en de moeite in te zien. Maar nee, in Middelstum kiest men voor een be-amer die het niet of nauwelijks toelaat de voortgang van de kerkviering te doorgronden. Het kerkbestuur verplaatst zich van kerkenraadsbanken naar de voorste bank, de be-amer heeft dit bepaald. Tegelijkertijd zijn dezelfde bestuurders niet bij machte om boven de galerij te sluiten om daarmee beneden, een meer intieme sfeer te creëren. Gebruik van een be-amer maakt een rode draad vluchtig, het zapt aan je voorbij. Dat lied, dat nadat de klank al uit de keel is, mooier blijkt dan dat je het hebt gezongen. Je wil de tekst teruglezen, maar de computer is sneller dan je eigen begrip. De tijdgeest wil snelheid en gaat daarin mee, maar verliest daarbij zichzelf. Zondag, het ijkpunt, het rustpunt van de week raast aan je voorbij. Razerij brengt me tot razernij. We raken het verdomme kwijt en niemand die het wat kan schelen. Ja, over die krachtterm in de vorige zin, daarover komen de tongen los, maar over de onderstroom van machteloze woede in dit schrijven, daar heeft men geen boodschap aan. Men beaamt de techniek, deze gaat voor, de beleving kan sterven. Ontluisterend. Of moet ik denken als velen 'We geloven het wel'. Dat lijkt me soms een aantrekkelijke verademing, dat schouderophalend niet kunnen schelen, passiviteit in de kerk....het holt echo tot leegte de kerk uit.

Weggegooide symboliek, het is de tijdgeest binnen een moderne epileptische kerk. Zie dat tweederde van de diensten plaatsvinden in een kerk die vier maal te groot is voor het aantal mensen dat er plaatsneemt. Een vijfde is in aantocht als ik de grijze koppen tel. Zelfs een echo, de weerklank van het verleden naar heden, naar toekomst. Echo, moet je er naar kijken of luisteren? In de opbouw van de gemeente zit weinig nieuw leven, dus blijft luisteren over. Die echo luistert niet in deze kerk. Ontluisterend.

Is het dan allemaal kommer en kwel daar in de Burchtstraatkerk in Middelstum? Nee, het jeugdwerk floreert uitstekend met frisse activiteiten. Maar ja: wanneer de jeugd afrijpt komt er een ander in beeld, wordt zij of hij het licht en lijkt God te verdwijnen uit zicht, of laat ik het nauwkeuriger zeggen: is het God die zichtbaar wordt in de ander. Licht in een andere verschijning. Licht dat op de bank zit en je weet te raken met verhalen, gesprekken, daarvoor hoef je alleen maar geestelijk voor in beweging. Daar heb je geen kerk bij nodig, zeker niet als deze zo ingericht is als door de bank genomen, je eigen huis. Al reikt het ons wel de oplossing voor de kerkgebouwenlast. De Burchtstraatkerk omdopen naar een inpandige woningen voor senioren? Een keuken, ruime hal, minder validentoilet en recreatiezalen zijn al aanwezig...

Achterlatend in eenzaamheid zie ik dat andere, dat eeuwenoude gebouw waar mensen wekelijks samenkwamen. Nu alleen volgens een kil rooster. Hippolytuskerk, waar, als de preek je niet kan binden, je naar boven kijkt en je verbonden voelt met de verhalen die in het dak geschreven staan. Zittend in prachtige kerkenbanken waaruit ambacht spreekt, als getuige, helaas steeds meer in leegte achterlatend, waarop of waarin een gefedereerde kerkenraad zit, die het op deze plek niet ziet zitten. Zie ze daar, nauwelijks in beweging te krijgen. De richting kwijt. Ondoorgondelijk, zonder openheid zien we telkens tekens van een stille verborgen agenda. Zo wordt de hervormde pastorie verhuurd, zodat men kan zeggen dat de Hippolytuskerk nauwelijks bijgebouwen tot zijn beschikking heeft voor het kerkenwerk en dat dit aan de Burchtstraat zo lekker comfortabel geregeld is. Maar comfortabel is geen criterium. Een vraag waar de eredienst in M'stum het best tot zijn recht komt zou leidend moeten zijn. Iedereen weet in een sterk krimpande gemeente: twee panden onderhouden is de spijker aan de doodskist. De knoop moet worden doorgemaakt. Als u uithaalt kerkenraad, raak eens de goede. De Hippolytuskerk is verbonden met de inwoners van Middelstum. De Gereformeerde (Burchtstraat)kerk slechts met het gereformeerde smaldeel. Toch denk ik vol huiver dat de richting al zonneklaar is en mag de gemeente alleen nog maar even jaknikken, of beter gezegd: be-amen.

Hoorde laatst een gereformeerde vraag in de hervormde kerk: 'Waar is een kussentje?' Een kussen zit in je hart, daar moet je niet op gaan zitten, hoorde ik mezelf zeggen. Uit haar reactie bleek duidelijk dat enige hervorming in denken nog niet had plaatsgevonden.... Hoop niet dat dit maatgevend zal zijn.

Het is de epileptische aanval die in de mens der kerk huist. Armen trillen ongecontroleerd, de diaconie collecteert om hen te ondersteunen, de armen. Epilepsie: Je moet er mee leren leven, je slikt het medicijn dat geloof voor je is. Het wordt een steeds bittere pil die meer en meer van het Licht en van het menszijn af gaat staan. Ik zie me in een naburig dorpje lopen in voetbaltijd met een collectebus in de hand. Moet nog even denken aan de Burchtstraters, toevallijders die zich laten leiden door louter toeval, zonder veel blijk van een langetermijnvisie. Moderne zingeving die in de geschiedenisboekjes een ver katholiek verleden kent van mis naar kroeg. Van kerk naar voetbaltempel. Elf discipelen in Baghwanoranje, de twaalfde is het legioen aan de zijlijn. Lezen uit de J.C.-bijbel: Je gaat het pas zien als je het door hebt. Een beminde gelovige zie ik lezen uit twee helften: het oude en het nieuwe testament. Met welke helft zullen ze nu bezig zijn? Waarschijnlijk ergens aan het einde.... Is dit echt wat we willen? Een boodschap zichtbaar op een modieus groot scherm. wat moet tonen dat we met de tijd meegaan. Is het enige wat dan van blijvende waarde is, de verlosser, J.C. of zet u daar een vraagteken zonder antwoord achter? Een antwoord dat schuilt in geheimenis, mysterie, licht en liefde....

Het zijn wonderlijke gedachtenkronkels vol verwondering, onderweg van deur naar deur. Op de wandelende terugreis naar Middelstum neurie ik zachtjes een melodietje. Terug naar het begin, levend, verlangend naar het licht. **Back to the Light**, het is m'n allereerste cd'tje dat ik in 1992 in Bedum bij Objectief kocht, maar waar ik nu een subjectieve invulling aan heb gegeven. Brian May, gitarist van die legendarische band Queen, zingt en schreef de tekst. Het stilletjes neuriën krijgt klank onderweg en met een rammelende, ritmische collectebus in de hand, hoor ik mezelf zingen:

*Far, far from the light hear the night creatures call
With a cold breath they howl
All the hollow hours they're calling you
I'll be there no matter what your going through
In the dark I care I'm holding on, I'm hoping on
It's still the same old me inside*

*Back to the Light, back to the streets that are paved
with gold
Back to the Light, back to the land where the sunshine
heals my soul*

*Deep deep in the night when the world fills with tears
And the wind blows, colder and colder it grows
And the fire dims with the same old fears
I'll be there though maybe you don't hear me babe
I still care no matter when, I'll still be there
When you make it to the other side*

I'm going back, back to the Light

*Back to the light, back to the streets that are paved
with gold
Back to the Light, goin' back to the land where the
sunshine heals my soul*

*On and on, searching for a clearer view
Winning and losing an inner war, wonder what we do
it for
Though the road seems never ending
Hold on to the hope I'm sending through*

*No matter what your going through, in the dark I care
I'm holding on, believe it, we'll be walking in the light
'Cos they'll be no place left to hide*

*Back to the Light, back to the streets that are paved
with gold
Back to the Light, I'm goin' back to land where the
sunshine heals my soul
Back to the light*

Hinrick Klugkist (klugkist@mac.com & www.hinrick.nl)

Een eerder schrijven uit december 2007, 'Geloven bij kunstlicht' eindigde ik met deze woorden: **Veel Licht toegewenst in 2008**. We zijn nu vijf jaar verder en ook voor het komende jaar wens ik u datzelfde toe (of een zonnebril die u desgewenst op kunt zetten, mocht het Licht u teveel raken).

PS: Dit stuk is verspreid middels een ledenlijst van de gereformeerde gemeente, van anderhalf jaart geleden. Ik heb helaas geen beroep kunnen doen op de hervormde lijst...